

NÁVRH STRUKTURY TÉMATICKÉHO MODULU

QUALIROM

Země: CZ /Č. tém. celku: __1__

Jméno autora: MM		Dialekt romštiny: severocentrální romština
Stupeň školy*: 2. stupeň ZŠ, 1.-2. ročník SŠ / mimoškolní kurz 2. stupeň ZŠ, 1.- 2. ročník SŠ	Věk žáků/studentů: 12-15	Úroveň jazykové kompetence: B2

Hlavní téma (viz Osnova): Já a moje rodina
Podtémata (viz témata jednotlivých výukových hodin):
Související další témata (viz Osnova): Moje komunita, svátky a oslavy

Práce s CFR – Cíle výuky:		
Jazyková dovednost:	Deskriptory z CFR, se kterými pracujete: Nutné vybrat alespoň jeden deskriptor popisující jednu z pěti jazykových dovedností + alespoň jedno z tvrzení Umím/dokážu (viz Osnova).	Str. (viz Osnova):
 (Poslech)	Rozumí vyprávění na témata kultury mládeže, rodinného života, rodinných tradic nebo oblastí osobních zájmů, pokud je projev zřetelný a pokud jeho jazyková forma je důvěrně známa..	26

 (Čtení)	Bez obtíží umí číst podrobná historická vyprávění z dětství a rodinného života a rozumí stanoviskům, která pisatelé vyjadřují.	26
	Umí přečíst a pochopit texty o problémech, kterým čelí mladí členové romské komunity, a rozeznávají odlišná stanoviska a postoje	26
 (Ustní interakce)	Rozumí a umí plnohodnotné účasti na konverzacích o každodenním životě, rodinných aktivitách, zájmech, aktuálních problémech. Umí při tom jasně vyjádřit stanoviska a vlastní názory.	27
 (Ustní projev)	Umí vyjádřit osobní pocit nebo stanovisko k aktuálnímu nebo tematickému problému a specifikovat přitom výhody a nevýhody různých možností.	27
 (Psaní)	Jasně srozumitelným podrobným textem (dopisem, e-mailem, esejí, zprávou) umí vyjádřit svá stanoviska nebo osobní význam událostí nebo zážitků.	29

Práce s EJP:		
Se kterou částí ELP budete pracovat?		Str.:
Jazykový pas:	Přemýšlím o různých kulturních prostředích; Jazyky, které umím	10; 5
Jazykový životopis:	Relevantní deskriptory k tématu	20
Soubor prací a vysvědčení:	Všechny práce vzniklé z hodin	

Slovní zásoba:	
Aktivní:	
Romsky:	Česky:
<i>e dzeka</i>	nálada, chuť
<i>e gil'utňi</i>	báseň
<i>o gondolišaogos</i>	myšlenka
<i>e chasna</i>	užitek
<i>e linka</i>	řádek
<i>e luma</i>	svět
<i>o novinki</i>	noviny
<i>o patavo</i>	hadr
<i>e priphend'i</i>	povídka
<i>o rušiben</i>	hádky, váda
<i>o sombat kurko</i>	víkend
<i>čačuno</i>	skutečný; pravý (o stranách)
<i>cho'amen</i>	rozzlobený/á
<i>pojekh</i>	někteří
<i>(s)phandlo</i>	svázaný
<i>te acha'ol varesoske</i>	rozumět čemu
<i>te avel lošalo</i>	mít radost
<i>te čhivel tele</i>	odhodit
<i>te dokereľ pes</i>	hádat se
<i>te gravčinel</i>	křičet
<i>te ispidel</i>	strkat
<i>te nasva'ol</i>	onemocnět
<i>te naš'ol</i>	ztratit se
<i>te odmukel</i>	odpustit
<i>te phandel andre</i>	zavřít
<i>te phutersa'ol</i>	otevřít se
<i>agnomis</i>	naposledy
<i>jekhtane</i>	dohromady
<i>zorales</i>	nahlas
<i>sojegaver</i>	a tak dále
<i>kajča</i>	jenomže
<i>angle</i>	proti
Pasivní:	
Romsky:	Česky:

e bertena	vězení
o džanlo	vědec
e chan'li	motyka
o svakos, e svakiña, o svaki	svak/svakové (vztah mezi rodiči dvou manželů)
te adinel	požehnat
te avel pharo vakrekaske	být líto, komu
te čerinel	vyměnit
te di'liña'ol	bláznit
te perel pro jilo	zaujmout, zalíbit se
te presikhavel	dokázat, prokázat
te phosavel	píchat, zapíchnout
te stradel	sehnat
te vičinel avri	vyvolat, vyvolávat
te zaphandel	zavřít, zavírat

Hlavní gramatické jevy:

Aktivní:	Pasivní:
minulý čas dokonavý, nedokonavý pádové vazby	slovesa s adverbialními modifikatory

VZOROVÉ HODINY:

Vzorová hodina číslo 1		Téma hodiny: Sar pes zdžal e famel'ija	Délka: 45 min			
Č. aktivi ty	Čas	Plán vzorové hodiny	JD	ELP	Materiály / Zdroje	Přílohy
13	10	So hin tuke...? – Kým ti je...? 1. Učitel žáky požádá, aby mu vyjmenovali všechny romské termíny pro členy rodiny, které znají. Žáci je zapisují na tabuli a řadí do logických skupin 2. Učitel rozdá žákům pracovní list. Žáci písemně odpovědí na otázky. 3. Třída si společně ověřuje správnost odpovědí.	 	S	Pracovní list	1
7	13	Miri famel'ija		S		

		<p>1. Učitel žáky požádá, aby si představili svoji (co nejširší) rodinu a jednotlivé členy a svůj vztah k nim nebo mezi nimi vyjádřili graficky (soustředné kruhy, strom, lidská postava, dům, květina atp.)</p> <p>2. Žáci nakreslí schématický obrázek pro svou rodinu dle vlastní fantazie, do obrázku umístí jména jednotlivých členů rodiny.</p> <p>3. Svoje obrázky žáci prodiskutují ve dvojicích: zjišťují, kolik členů má čí rodina a vysvětlují si způsob, jak svou rodinu zakreslili.</p> <p>4. Debata se žáky:</p> <p><i>Kana sanas agnomis jekhtane tumara calona famel'ijatar – keci džene odoj has? So kerenas?</i></p> <p><i>Keci džene tumara famel'ijatar dikhl'an oka sombat kurko? Kana len dikhl'an, so kerenas?</i></p> <p><i>Kas imar but na dikhl'an? Kas bi kamenas te džal te dikhel?</i></p>		JŽ 20		
1	22	<p>Margita Reiznerová: Peršo karačoňa Prahaťe (Romano džaniben 1/1995, s. 18-20) - čtení s předvidáním; zpracováno podle N. Rutové - http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod</p> <p>1. Učitel rozdá žákům pracovní list s tabulkou, do které si budou žáci průběžně zapisovat svoje poznámky, společně si vyjasní, jak postupovat (učitel bude text číst po částech, po každém úryvku žáci zapíší, jak si myslí, že bude text pokračovat a proč, po přečtení další části zapíší, jak skutečně příběh pokračoval a jak si myslí, že bude pokračovat dál).</p> <p>2. Učitel čte příběh po jednotlivých částech (rozdělí do části viz text povídky), žáci pracují ve dvojicích a zpracovávají svoje poznámky. Prezентují svoje předpovědi pro další úryvek.</p> <p>3. U posledního úryvku učitel motivuje debatu: <i>Imar varekas mangenas, kaj tumenge te od mukhel? Mangla tumen vareko, kaj leske te od mukhen? Soske sas e daj ajsi lošali?</i></p> <p>4. Učitel rozdá žákům text vyprávění. Společně projdou a osvětlí si nejasné části.</p>	 	S JŽ 20	<p>Tabulka pro zápis</p> <p>text povídky</p>	<p>2</p> <p>3</p>
14		<p>DŮ Jekh d'ives mira famel'ijaha</p> <p>Žáci napíší vyprávění o svém nejradostnějším setkání s rodinou.</p>		S JŽ 20		
<p>Cíle výuky:</p> <ul style="list-style-type: none"> → procvičení písemného projevu a argumentace v romštině → opakování a prohloubení slovní zásoby v tématu rodina a komplexnějších gramatických struktur → zopakování a prohloubení znalostí o způsobu oslav Vánoc u Romů (v porovnání s dnešní dobou, jiným kulturním prostředím) ... 						

Vzorová hodina číslo 2		Téma hodiny: E romaňi čhib				Délka: 45 min	
Č. aktivity	Čas	Plán vzorové hodiny	JD	ELP	Materiály / Zdroje	Přílohy	
12	10	<p>Romaňi čhib</p> <p>Učitel s žáky společně vytváří na velkoformátový papír mentální mapu k tématu „romaňi čhib“. Debatojí o možných pohledech, přístupech, postojích.</p>	 				

2	25	Andrej Giňa: Sar vakeras – arakhl'i gi'utni (zpracováno dle N. Rutové, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod) 1. Učitel žákům rozdá text A. Giňa. Společně si jej pročtou. 2. Žáci pracují samostatně s textem, vytvářejí tzv. nalezenou báseň – pravidla jim učitel rozdá, společně si je vyjasní. 3. Prezentace básní před třídou. Žáci si své básně uloží do portfolia, kopie příp. učitel vyvěsí na viditelné místo ve třídě.	 	S JŽ 20	Text A. Gini instrukce pro psaní básně	9 10
9	10	Soske te sikhavel andre škola e romaňi čhib? I T- graf (zpracováno dle N. Rutové, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod) 1. Učitel vyzve žáky, aby na základě svých znalostí ve dvojicích promýšleli možné argumenty pro a proti aktivitám na zachování romštiny. Ve cvičení jde kromě jazykové stránky i o to, aby se žáci nad problémem hlouběji zamysleli, naučili se vcítit do argumentů protistrany a dokázali se tak připravit na věcnou debatu. 2. Při promýšlení kladů a záporů dané věci si žáci svoje argumenty zapisují do tabulky v pracovním listě.	 	S JŽ 20	Pracovní list s tabulkou T-grafu	11
16		DÚ - Soske te sikhavel andre škola e romaňi čhib? II Argumentační esej (zpracováno dle N. Rutové, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod) Učitel žáky vyzve, aby na základě předchozích aktivit sepsali nad téma romštiny argumentační esej. Než se žáci pustí do práce, probere s nimi strukturu tohoto eseje (viz pracovní list).		S JŽ 20	Struktura eseje	12
Cíle výuky: <ul style="list-style-type: none"> → osvojení způsobu budování argumentů a jejich používání v debatě → rozšíření znalostí o situaci romštiny → procvičení psaného projevu v romštině (kreativní, argumentační způsob psaní) 						

→ POSLECH

Aktivita č.: 1	Název aktivity: Margita Reiznerová: Peršo karačoňa Prahate	Délka: 22 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Margita Reiznerová: Peršo karačoňa Prahate (Romano džaniben 1/1995, s. 18-20) - čtení s předvídáním; zpracováno podle N. Rutové - http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod 1. Učitel rozdá žákům pracovní list s tabulkou, do které si budou žáci průběžně zapisovat svoje poznámky, společně si vyjasní, jak postupovat (učitel bude text číst po částech, po každém úryvku žáci zapíší, jak si myslí,		 	S JŽ 20	Tabulka pro zápis text	2 3

myslí, že bude text pokračovat a proč, po přečtení další části zapíše, jak skutečně příběh pokračoval a jak si myslí, že bude pokračovat dál).

2. Učitel čte příběh po jednotlivých částech (rozdělí do částí viz text povídky), žáci pracují ve dvojicích a zpracovávají svoje poznámky. Prezентují svoje předpovědi pro další úryvek.

3. U posledního úryvku učitel motivuje debatu: *Imar varekas mangelas, kaj tumenge te odmukhel? Mang'la tumen vareko, kaj leske te odmukhen? Soske sas e daj ajsi lošali?*

4. Učitel rozdává žákům text vyprávění. Společně projdou a osvětlí si nejasné části.

S

JŽ 20

Tabulka pro zápis

text povídky

2

3

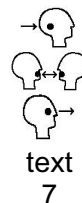
Aktivita č.: 2	Název aktivity: Andrej Giňa: Sar vakeras – arakh'li gi'utni	Délka: 25 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Andrej Giňa: Sar vakeras – arakh'li gi'utni (zpracováno dle N. Rutové, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod) 1. Učitel žákům rozdává text A. Giňa. Společně si jej pročtou. 2. Žáci pracují samostatně s textem, vytvářejí tzv. nalezenou báseň – pravidla jim učitel rozdává, společně si je vyjasní. 3. Prezентace básní před třídou. Žáci si své básně uloží do portfolia, kopie příp. učitel vyvěsí na viditelné místo ve třídě.		 	S JŽ 20	Text A. Gini instrukce pro psaní básně	9
					10

lidmi?

Proč se o Vánocích na jednu stranu něco nemá jíst a na druhou jí to, co jindy ne?

Případné další otázky vyplynou z diskuse.

3. Zbytek textu si žáci dočtou sami v hodině či doma.

ČTENÍ

Aktivita č.: 4	Název aktivity: Sar dživen adadžives terne manuša u save len hin problemi	Délka: 45 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Sar dživen adadžives terne manuša u save len hin problemi (podvojný deník - zpracováno podle: N. Rutova, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod) 1. Učitel rozdává žákům k prostudování tři různé texty. Každý z žáků dostane jen jeden, učitel texty rozdává tak, aby stejný text pročetl zhruba stejný počet žáků. 2. Individuální práce: Žáci čtou každý svůj text pomocí podvojného deníku: z textu si vypisují pasáže, které je zaujaly, a stručně si k nim připíší, proč/svůj komentář. 3. Práce ve skupinách: učitel rozdělí žáky do skupin dle textů, které četli, společně mají za úkol připravit pro ostatní ve třídě dramatizaci daného textu tak, aby představili pro ně základní problémy, kterých se dotýká. Musí se domluvit na zásadních bodech, které budou prezentovat, a na způsobu dramatizace. 4. Prezentace jednotlivých skupin. Po každé prezentaci následuje debata: <i>Pal save problemi adaj džal?</i> (žáci jmenují problémy a zapisují je na tabuli) <i>Sar len o džene rozginen? Džanenas bi feder? Sar šunenas, so pes a čhel, avle tumenge pre godi mek aver problemi, pal save pes adaj na vakerel? Prindžaren varekas, kas hin/sas ajso problemas? So oléha kerel/as?</i>		 	S JŽ 20	texty vyprávění	4
Aktivita č.: 5	Název aktivity: O Jankus – Miro lav avel pro agor	Délka: 30 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy

4. Debata: i. Žák oznámí třídě, ze které strany (odstavce, z kterého řádku) citát pochází, a pak přečte pouze citát. ii. Ostatní odhadují, proč si vybral právě tento citát, a snaží se nalézt co nejpravděpodobnější důvod. Nehovoří přitom k celé třídě, ale přímo ke spolužákovi. Učitel dbá na to, aby se spolužáci navzájem nezesměšňovali, neodbíhali od tématu atp. iii. V závěru diskuse přečte žák, jenž si citát vybral, ostatním své poznámky – komentář. To je definitivní konec diskuse. Poslední slovo opravdu patří tomu, kdo v úvodu četl svůj výpisek z textu, a nikdo už nic dalšího nekomentuje.		S JŽ 20	text ke čtení pravidla diskuze	5 6
---	---	---------------	---	------------

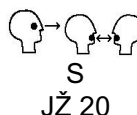
Aktivita č.: 6	Název aktivity: O Bertin Demeter leperel pre Karačoňa (Pod)téma:	Délka: 15 min			
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
O Bertin Demeter leperel pre Karačoňa (Romano džaniben 1/1995, s. 13-16). Učitel vyzve žáky, aby si text přečetli metodou podvojného deníku (zpracováno dle N. Rutové, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod). 1. Učitel rozdá žákům text vyprávění a tabulku podvojného deníku. 2. Na levou stranu si žáci vypisují slova, věty, ucelené myšlenky, pasáže, které je zaujaly (včetně čísla řádku). Na pravou stranu k nim zapisují svůj komentář.			S JŽ 20	Text vyprávění Tabulka podvojného deníku	7 8

ÚSTNÍ INTERAKCE

Aktivita č.: 7	Název aktivity: Miri famel'ija (Pod)téma:	Délka: 13 min			
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Miri famel'ija 1. Učitel žáky požádá, aby si představili svoji (co nejširší) rodinu a jednotlivé členy a svůj vztah k nim nebo mezi nimi vyjádřili graficky (soustředné kruhy, strom, lidská postava, dům, květina atp.) 2. Žáci nakreslí schématický obrázek pro svou rodinu dle vlastní fantazie, do obrázku umístí jména jednotlivých členů rodiny. 3. Svoje obrázky žáci prodiskutují ve dvojicích: zjišťují, kolik členů má či rodina a vysvětlují si způsob, jak svou rodinu zakreslili. 4. Debata se žáky: Kana sanas agnomis jekhtane tumara calona famel'ijatar – keci džene odoj has? So kerenas?			S JŽ 20		

Kas imar but na dikhl'an? Kas bi kamenas te džal te dikhel?

Aktivita č.: 8	Název aktivity: E Karačoňa čirla the akana I	Délka: 10 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
E Karačoňa čirla the akana I Žáci ve dvojicích konfrontují svoje zápisky. Debata: jak se rozšířily vaše znalosti o dřívějším způsobu slavení vánoc mezi Romy? Žáci shrnují, co se dozvěděli nového/co je v textu zaujalo, a nové informace komentují na základě svých předchozích znalostí/aktualizují v kontextu oslav v jejich rodině.			S JŽ 20	vyplněná tabulka podvojně ho deníku	

Aktivita č.: 9	Název aktivity: Soske te sikhavel andre škola e romaňi čhib? I	Délka: 10 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Soske te sikhavel andre škola e romaňi čhib? I T- graf (zpracováno dle N. Rutové, http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod) 1. Učitel vyzve žáky, aby na základě svých znalostí ve dvojicích promýšleli možné argumenty pro a proti aktivitám na zachování romštiny. Ve cvičení jde kromě jazykové stránky i o to, aby se žáci nad problémem hlouběji zamysleli, naučili se vcítit do argumentů protistrany a dokázali se tak připravit na věcnou debatu. 2. Při promýšlení kladů a záporů dané věci si žáci svoje argumenty zapisují do tabulky v pracovním listě.			S JŽ 20	Pracovní list s tabulkou T-grafu	11

ÚSTNÍ PROJEV

Aktivita č.: 10	Název aktivity: Sar dživen o terne manuša	Délka: 15 min			
	(Pod)téma:				
Popis aktivity:		JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Sar dživen o terne manuša Brainstorming – učitel žáky podporuje v tom, aby mluvili o kladných i záporných aspektech života mladých lidí, dávali konkrétní příklady. Myšlenky zapisují na tabuli, vytváření mentální mapy.			S		

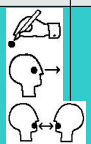
	Aktivita č.: 11	Název aktivity: Te pes phenel Karačoňa	Matériály / Zdroje				
---	------------------------	---	---------------------------	---	--	--	--

Popis aktivity:

Aktivita č.: 11

Aktivita č.: 12	Název aktivity: Romaňi čhib	Délka: 10 min					
	(Pod)téma:						
Popis aktivity:				JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
Romaňi čhib Učitel s žáky společně vytváří na velkoformátový papír mentální mapu k tématu „romaňi čhib“. Debatují o možných pohledech, přístupech, postojích.							

 PSANÍ

Aktivita č.: 13	Název aktivity: So hin tuke...? – Kým ti je...?	Délka: 10 min					
	(Pod)téma:						
Popis aktivity:				JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
So hin tuke...? – Kým ti je...? 1. Učitel žáky požádá, aby mu vyjmenovali všechny romské termíny pro členy rodiny, které znají. Žáci je zapisují na tabuli a řadí do logických skupin 2. Učitel rozdá žákům pracovní list. Žáci písemně odpovědí na otázky. 3. Třída si společně ověřuje správnost odpovědí.					S	Pracovní list	1

Aktivita č.: 14	Název aktivity: DÚ Jekh d'ives mira famel'ijaha	Délka: 30 min					
	(Pod)téma:						
Popis aktivity:				JD	EJP	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
DÚ Jekh d'ives mira famel'ijaha Žáci napíší vyprávění o svém nejradostnějším setkání s rodinou.					S JŽ 20		

Aktivita č.: 15	Název aktivity: DÚ - E Karačoňa čirla the akana II	Délka: 30 min					
	(Pod)téma:						

Žáci napíší vyprávění o svém nejradostnějším setkání s rodinou.			ESP JŽ 20	Materiály / Zdroje	Č. přílohy
(Pod)téma: Aktivita č.: 15	Popis aktivity:	Název aktivity: DÚ - E Karačoňa čirla the akana II	Délka: 30 min		
DÚ - E Karačoňa čirla the akana II Na základě práce v hodině žáci napíší esej, ve které porovnají staré romské vánoční zvyky a způsob, jakým se slaví vánoce u nich v rodině. Doplní též informace o tom, jak starší členové jejich rodiny vzpomínají na způsob oslavy vánoc dříve.			S JŽ 20	Pracovní list pro DU	

Aktivita č.: 16	Název aktivity: DÚ - Soske te sikhavel andre škola e romaňi čhib? II	Délka: 45 min
	(Pod)téma:	